

Mattilsynet
Felles postmottak
P.b. 383
2381 Brumunddal

Deres ref.:
2015/168037

Vår ref.:
16/28777

Dato:
16. september 2016

Forvaltningsstøtte - spørsmål om vurdering av revidert rapport fra Nofence

Det vises til Veterinærinstituttets vurdering av en rapport utarbeidet av Nofence beiteteknologi i brev av 4. mai, og svar fra Mattilsynet 4. august hvor det bes om en vurdering fra VI vedrørende en revidert rapport fra Nofence. Rapporten har blitt betydelig forbedret i forhold til den opprinnelige, og etterspurte resultater er nå beskrevet i rapporten (manuelle og systemgenererte registreringer av geitenes atferd, varigheten av forsøkene, forholdet mellom antall varslinger med og uten strøm og tid til systemgodkjent innlæring). Når det gjelder vurdering av stress under innlæringsperioden og ved senere tilsyn, så er det angitt å være basert på dyreholders subjektive vurdering av atferd.

I feltforsøket i 2014 ønsket utviklerne å undersøke fire ulike problemstillinger på forskjellige steder. Antall dyr i forsøket var lavt (19) og gruppestørrelsen var 4-6 dyr. Det var stor variasjon innad i gruppene, noe som vil påvirke resultatenes pålitelighet og redusere reproducerbarheten. Antall strømstøt som det enkelte dyret mottok under innlæringen varierte fra 0 til 27. Imidlertid hadde ni av de 19 geitene som deltok i forsøket erfaring med bruk av Nofence fra tidligere, og dette var derfor ingen egentlig innlæring for disse. Dyra som hadde erfaring med Nofence fra før fikk færre strømstøt enn de andre dyra (0 til 2). Blant de dyra (på Larsåkeren og Eidssetra) som ikke hadde erfaring med Nofence fra før (dvs. egentlig innlæring) var imidlertid antall strømstøt betydelig høyere (fra 15 til 27 støt). På Hoåsbrekka gikk dyra innenfor et fysisk gjerde, og antall strømstøt varierte fra 0 til 15. Antall strømstøt mottatt av de ulike geitene under hele beiteperioden (ca. 30 dager) varierer fra 7 til 151. Det er med andre ord stor variasjon mellom dyra, noe som kan skyldes ulikt temperament, alder og tidligere erfaring med bruk av Nofence. Selv om forholdstallet mellom antall strømstøt og antall lydsignal reduseres i løpet av forsøksperioden for alle dyra, var det ingen av geitene som sluttet helt å få strømstøt i løpet av beiteperioden. Det hadde vært ønskelig med mer definerte kriterier for målinger av stress under innlæringsperioden og ved senere tilsyn.

Elektrisk støt er et effektivt virkemiddel for å modifisere atferd, og brukes eksempelvis i elektriske gjerder, elektrisk felås, elektrisk drivstav, kutrener og strømhalsbånd ved dressur. Årsaken er at strømstøt oppleves svært aversivt. Flere studier har vist at bruk av strømhalsbånd medfører stress for hunder og påvirker velferden negativt (f. eks. Schilder og van der Borg, 2004¹). Det må derfor stilles strenge krav til dokumentasjon av utstyr som potensielt kan påføre dyr stress og gi redusert velferd.

Noen av resultatene fra beiteprosjektene i 2015 er gjengitt i rapporten (10 av 29 dyr). Alle geitene mestret Nofence fra før, og flere var med under feltforsøkene på Buvang og Larsåkeren i 2014. Et diagram viser antall lydsignal og strømstøt for hver enkelt geit gjennom hele forsøksperioden. Antall lydsignal varierer sterkt fra dag

¹Schilder MBH and van der Borg JAM (2004). Training dogs with the help of the shock collar: short and long term behavioural effects. Applied Animal Behaviour Science, 85 (3-4), 319-334.

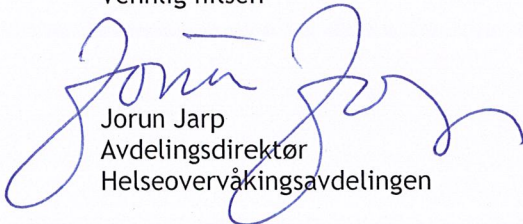
til dag for alle dyra, samtidig som enkelte dyr jevnt over får flere lydsignal og strømstøt enn andre. Noen av de fremlagte figurene er dessverre noe utydelige og vanskelige å lese, spesielt med tanke på antall strømstøt som det enkelte dyr mottar.

Den tekniske rapporten som var vedlagt ved første evaluering viser at utstyret er rimelig driftssikkert. Men selv med lav feilmargin, må feil påregnes når utstyret benyttes av mange dyr, og rapporten påpeker fare for at fuktighet trenger inn og forårsaker feil. Det angis at utstyret er forbedret siden den tekniske rapporten, men dokumentasjon av dette er ikke fremlagt. I forbindelse med utvikling av den nye klaven er det også utviklet en Nofenceapp for smarttelefon og nettbrett. Dette gir dyreholder en oppdatert status på informasjon fra klavene hvert 15. minutt, og dermed en fortløpende oversikt over blant annet utviklingen i antall lydsignal og antall strømstøt. I den tekniske rapporten angis det å være en liten risiko (1 av 1282 enheter i året) for at feil oppstår som medfører at det kan gis kontinuerlig strømstøt som, avhengig av batteriets ladning, kan vare i opptil 43 timer. Er denne risikoen nå redusert og vil dette eventuelt kunne varsles gjennom den nyutviklede appen?

Selv om den reviderte rapporten er betydelig forbedret, så er grunnlaget for å vurdere dyrevelferdsmessige konsekvenser for dyra, basert på feltforsøket fra 2014, fortsatt meget begrenset. Det var kun ti dyr som ikke hadde erfaring med å bruke Nofence systemet før forsøket startet opp. Disse mottok betydelig flere strømstøt, samt at forholdstallet mellom lyd og strøm generelt var større sammenlignet med de dyra som allerede hadde erfaring med systemet. Et større antall dyr, og spesielt dyr uten erfaring med systemet fra før, ville gitt et bedre grunnlag for å kunne bedømme effekt av innlæring. I pilotprosjektet i 2016 har 1000 Nofence klaver blitt fordelt til 78 gårdbrukere. Det angis i rapporten at det er en klar indikasjon på at systemet nå er driftssikkert og stabilt, og at et stort antall dyreholdere har oppnådd god innlæring på sine geiter. Det står videre at det vil bli gjennomført en grundig analyse av dataene fra 2016 etter at beitesesongen er ferdig.

Nofence har siden forsøket i 2014 kommet med nye anbefalinger om hvordan innlæringen bør foregå. Det angis også i rapporten at «i og med at ikke gjennomføringen ved noen av de 4 lokasjonene tilsvarer den anbefalte innlæringsmåten, så er de heller ikke egnet til å definere et kvantitativt kriterium når en geit faktisk har lært seg å mestre situasjonen som oppstår når lydsignalet starter». Resultater fra pilotprosjektet i 2016 vil derfor i større grad kunne belyse effekten av innlæringen under forhold som nå er anbefalt av Nofence beiteteknologi. Den reviderte rapporten inneholder ikke disse resultatene, og gjengir også kun resultater fra 10 av 29 dyr i 2015. Veterinærinstituttet anbefaler derfor at resultatene fra 2016 bearbeides og inkluderes i rapporten for å gi et best mulig grunnlag for bedømming av de dyrevelferdsmessige konsekvensene ved innlæring og bruk av Nofence-systemet.

Vennlig hilsen

Jorun Jarp
Avdelingsdirektør
Helseovervåkingsavdelingen

Cecilie Mejdell
Fagansvarlig dyrevelferd

Solveig Marie Stubsjøen
Fagansvarlig dyrevelferd